

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

(ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ)

Οι Μεταβολές των Περιουσιακών Στοιχείων της Επιχείρησης
και η παρακολούθηση αυτών

2.1. Οι μεταβολές της περιουσίας

Μέχρι τώρα γνωρίζουμε ότι ο ισολογισμός είναι μια «στατική» εικόνα της περιουσίας και των υποχρεώσεων της επιχείρησης. Συνεπώς, με αυτή τη βάση θα πρέπει για κάθε μία πράξη της επιχείρησης να συντάσσεται νέος ισολογισμός, ώστε να έχουμε τη νέα «στατική» εικόνα της. Αυτός ο τρόπος της παρακολούθησης των περιουσιακών μετασχηματισμών είναι αδύνατο να εφαρμοσθεί στην πράξη.

Παράδειγμα: Φαντασθείτε ένα ΠΟΛΥΚΑΤΑΣΤΗΜΑ, μετά από κάθε μία πώληση ενός αγαθού, δηλαδή για κάθε δελτίο λιανικής που εκδίδει η πωλήτρια, να συντάσσει νέο ισολογισμό.

Δημιουργείται λοιπόν το πρόβλημα: πώς θα μπορέσουμε κατά τρόπο ταχύ και ορθό, να παρακολουθήσουμε τον μετασχηματισμό κάθε ενός περιουσιακού στοιχείου; Το πρόβλημα αυτό το έλυσε η Λογιστική με την επινόηση των λογαριασμών. Δηλαδή με τους λογαριασμούς παρακολουθούμε τον μετασχηματισμό κάθε ενός περιουσιακού στοιχείου. Άρα, οι λογαριασμοί είναι το κύριο όργανο της λογιστικής.

2.2. Η παρακολούθηση του μετασχηματισμού των στοιχείων του Ισολογισμού

Για την καλύτερη κατανόηση του θέματος θα χρησιμοποιήσουμε ένα παράδειγμα.

Παράδειγμα: Κάποιος διέθεσε σε ρευστό 100.000 ευρώ και ίδρυσε ένα εμπορικό κατάστημα. Εδώ, ο Ισολογισμός έναρξης αυτής της επιχείρησης θα είναι ο εξής:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1ος

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Ταμείο ευρώ	100.000	Καθ. Περιουσία	ευρώ 100.000
	<hr/>		<hr/>
	ευρώ 100.000		ευρώ 100.000

Την επόμενη ημέρα αγόρασε εμπορεύματα αξίας 30.000 ευρώ, τα οποία οφείλει. Μετά την πράξη αυτή θα έχουμε τον εξής νέο Ισολογισμό:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2ος

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
Ταμείο	ευρώ	100.000	Καθ. Περιουσία	ευρώ	100.000
Εμπορεύματα	»	30.000	Προμηθευτές	»	30.000
		<hr/>			<hr/>
	ευρώ	130.000		ευρώ	130.000

Την επόμενη πούλησε εμπορεύματα αξίας 20.000 ευρώ τα οποία του οφείλουν. Μετά την πράξη αυτή, θα έχουμε τον εξής νέο Ισολογισμό:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 3ος

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
Ταμείο	ευρώ.	100.000	Προμηθευτές	ευρώ.	30.000
Εμπορεύματα	"	10.000	Καθ. Περιουσία	»	100.000
Πελάτες	"	20.000			
		<hr/>			<hr/>

ευρώ 130.000

ευρώ 130.000

Την επόμενη αγόρασε μηχανήματα αξίας 10.000 ευρώ, για τα οποία έδωσε γραμμάτια αποδοχής του. Μετά την πράξη αυτή θα έχουμε τον εξής νέο Ισολογισμό:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 4ος

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Ταμείο	ευρώ	100.000
Εμπορεύματα	»	10.000
Πελάτες	»	20.000
Μηχανήματα	»	10.000
	ευρώ	140.000

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Προμηθευτές	ευρώ	30.000
Γρ. Πληρωτέα	»	10.000
Καθ. Περιουσία	»	100.000
	ευρώ	140.000

Εάν συγκριθεί ο 1ος με τον 4ο Ισολογισμό θα δούμε ότι έχει αλλάξει η διάρθρωση της περιουσίας αυτής της επιχείρησης.

Αρα διαπιστώνουμε ότι η κάθε πράξη (συναλλαγή) της επιχείρησης επηρεάζει και μετασχηματίζει την περιουσιακή της διάρθρωση.

Το σύνολο των μεταβολών που μπορούν να προκύψουν μετά από κάθε πράξη είναι οι εξής εννέα:

1. Αύξηση Ενεργητικού και Μείωση Ενεργητικού π.χ. αγορά εμπορευμάτων με μετρητά.
2. Αύξηση Ενεργητικού και Αύξηση Παθητικού π.χ. αγορά εμπορευμάτων με πίστωση.
3. Αύξηση Παθητικού και Μείωση Καθαρής Περιουσίας π.χ. προμηθευτής επιβαρύνει την επιχείρηση με τόκους.
4. Μείωση Ενεργητικού και Μείωση Παθητικού π.χ. εξόφληση γραμματίου πληρωτέου.
5. Μείωση Ενεργητικού και Μείωση Καθαρής Περιουσίας π.χ. καταστροφή ανασφάλιστων εμπορευμάτων.
6. Μείωση Παθητικού και Αύξηση Καθαρής Περιουσίας π.χ. διαγραφή χρέους της επιχείρησης προς πιστωτή.
7. Αύξηση Καθαρής Περιουσίας και Αύξηση Ενεργητικού π.χ. επιβάρυνση πελάτου με τόκο.
8. Αύξηση Παθητικού και Μείωση Παθητικού π.χ. σε προμηθευτή δίδεται Γραμμάτιο Πληρωτέο.
9. Αύξηση Καθαρής Περιουσίας και Μείωση Καθαρής Περιουσίας π.χ. Δημιουργία «Αποθεματικού» από το Κεφάλαιο.

2.3. Κάθετες και Οριζόντιες Μεταβολές των λογαριασμών του Ισολογισμού

Η κάθε πράξη (συναλλαγή, οικονομικό γεγονός) της επιχείρησης όπως προείπαμε, επιφέρει μεταβολές σε δυο ή περισσότερα στοιχεία του Ισολογισμού, χωρίς όμως η μεταβολή αυτή να αλλάξει την ισότητα μεταξύ του Ενεργητικού και του Παθητικού. Παράδειγμα: αγορά εμπορευμάτων 100 ευρώ με πίστωση. Εδώ αυξάνει το Ενεργητικό (αγορά εμπορευμάτων) κατά 100 ευρώ, αυξάνει και το Παθητικό (Προμηθευτές) κατά 100 ευρώ.

Κάθετες μεταβολές έχουμε όταν μεταβάλλονται στοιχεία είτε εντός μόνο του Ενεργητικού (π.χ. αγορά εμπορευμάτων με μετρητά), είτε εντός μόνο του Παθητικού (π.χ. χορήγηση σε προμηθευτή

γραμματίου πληρωτέου) είτε εντός μόνο της Καθαρής Περιουσίας π.χ. ένα ποσό του Κεφαλαίου μεταφέρεται σε άλλη κατηγορία της Καθαρής Περιουσίας, με το όνομα «Αποθεματικό Κεφάλαιο».

Οριζόντες μεταβολές έχουμε όταν μεταβάλλονται στοιχεία μεταξύ Ενεργητικού και Παθητικού (π.χ. αγορά εμπορευμάτων με γραμμάτια πληρωτέα) ή μεταξύ Ενεργητικού και Καθαρής Περιουσίας (π.χ. αύξηση κεφαλαίου της εταιρίας με εισφορά σε είδος).

Είναι δυνατόν όμως, να έχουμε και συνδυασμό στα δυο αυτά είδη των μεταβολών. Όλες οι κάθετες και οριζόντιες μεταβολές (όπως και οι συνδυασμοί των δυο αυτών μεταβολών) περιλαμβάνονται στις εννέα περιπτώσεις που αναφέραμε στην προηγούμενη παράγραφο (2.2.).

2.4. Οι λογαριασμοί και οι Μεταβολές της Καθαρής Περιουσίας

Η Καθαρή Περιουσία υφίσταται μεταβολή όταν σε κάθε πράξη (οικονομικό γεγονός) υπάρχει διαφορά της αξίας μεταξύ του αγαθού που εδόθη και του αγαθού που ελήφθη (π.χ. πώληση εμπ/των αξίας 1.000 ευρώ αντί 1.300 ευρώ τοις μετρητοίς). Εδώ παρατηρούμε ότι το αγαθό που εδόθη ήταν αξίας 1.000 ευρώ και το αγαθό που ελήφθη (το χρήμα) ήταν αξίας 1.300 ευρώ. Άρα, έχουμε κέρδος 300 ευρώ, το οποίο κέρδος αυξάνει στο τέλος της οικονομικής χρήσης την Καθαρή Περιουσία της επιχείρησης.

Άλλο Παράδειγμα: Πώληση εμπορευμάτων αξίας 1.000 ευρώ αντί 800 ευρώ επί πιστώσει. Εδώ παρατηρούμε ότι το αγαθό που εδόθη ήταν μεγαλύτερης αξίας, από την αξία του αγαθού που ελήφθη. Άρα, έχουμε ζημία 200 ευρώ, η οποία μειώνει την Καθαρή Περιουσία.

Συνεπώς, μπορούμε να πούμε ότι:

Όταν σε μια πράξη (οικονομικό γεγονός) η αξία που λαμβάνει η επιχείρηση είναι ίση με την αξία του αγαθού που έδωσε, τότε δεν επηρεάζεται η Καθαρή Περιουσία της επιχείρησης, αλλά απλώς γίνεται ένας μετασχηματισμός αυτής. Παράδειγμα: πώληση εμπορευμάτων αξίας 1.000 ευρώ αντί 1.000 ευρώ με μετρητά. Εδώ, παρατηρούμε ότι η Καθαρή Περιουσία δεν επηρεάστηκε, αλλά το αγαθό (εμπόρευμα) έλαβε τη μορφή ρευστών διαθεσίμων (χρήμα).

Συνεπώς, στις συναλλαγές (πράξεις, οικονομικά γεγονότα) εκείνες που προκύπτει διαφορά αξίας, προκύπτει και διαφορά αποτελέσματος της συναλλαγής. Εάν η αξία του λαμβανομένου αγαθού, συνήθως χρήματος ή γραμματίου εισπρακτέου ή άλλης απαίτησης, είναι μεγαλύτερης της αξίας του δομένου αγαθού, τότε υπάρχει κέρδος εάν το αντίθετο, τότε υπάρχει ζημία.

Τόσο το κέρδος όσο και η ζημία – δηλαδή το καθαρό αποτέλεσμα της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσεως – έχουν άμεση επίπτωση επί της Καθαρής Περιουσίας, δεδομένου ότι με τα κέρδη αυξάνει η Καθαρή Περιουσία και με τις ζημιές μειώνεται.

2.5. Υποδιαίρεση του Περιουσιακού Στοιχείου «Καθαρή Περιουσία»

Λογαριασμοί της Καθαρής Περιουσίας είναι εκείνοι οι οποίοι εμφανίζουν το κεφάλαιο της επιχείρησης, δηλαδή **εμφανίζουν τις υποχρεώσεις της επιχείρησης προς τους συνιδιοκτήτες.** Όταν το Ενεργητικό είναι μικρότερο του Παθητικού, τα Ίδια Κεφάλαια είναι αρνητικά και τότε οι συνιδιοκτήτες δεν δικαιούνται καμία αποζημίωση ή επιστροφή κεφαλαίου από την εταιρία.

Ο Λογαριασμός της Καθαρής Περιουσίας περιλαμβάνει συνήθως τους λογαριασμούς: «Κεφάλαιο», «Τακτικό αποθεματικό», «Ειδικά αποθεματικά» κ.α.

Οι παραπάνω λογαριασμοί δημιουργούνται για την **Αναλυτικότερη παρακολούθηση των μεταβολών της Καθαρής Περιουσίας.**

Με άλλα λόγια είναι δυνατό να παρακολουθούμε τις μεταβολές της Καθαρής Περιουσίας με το Λογαριασμό «Καθαρή Περιουσία», αντί των Λογαριασμών «Κεφάλαιο», «Τακτικό Αποθεματικό», «Ειδικό

Αποθεματικό». Αυτός ο τρόπος έχει μεν το πλεονέκτημα της μεγάλης απλοποίησης των απαιτούμενων ενεργειών, αλλά και το μειονέκτημα ότι το ποσόν της αρχικής Καθαρής Περιουσίας της επιχείρησης, αναμιγνύεται με τα κέρδη και ζημίες καθώς και με τις νέες εισφορές ή απολήψεις αυτού επί του Κεφαλαίου, με αποτέλεσμα όταν συγκρίνεται το ποσό της Καθαρής Περιουσίας, που είχε η επιχείρηση όταν άρχισε με το ποσό της Καθαρής Περιουσίας που έχει στη λήξη μιας διαχειριστικής περιόδου, να βρίσκουμε μεν τη διαφορά αυτής, θετική ή αρνητική, αλλά να μην μπορούμε να γνωρίζουμε πού οφείλεται αυτή η διαφορά. Για αναλυτικότερη, λοιπόν, παρακολούθηση των μεταβολών της «Καθαρής Περιουσίας», και από λόγους φορολογικής υποχρέωσης, πρέπει να παρακολουθούμε αυτό το περιουσιακό στοιχείο **αναλυτικότερα** με τους παραπάνω ειδικούς αναλυτικούς λογαριασμούς, οι οποίοι λειτουργούν όπως και ο λογαριασμός της «Καθαρής Περιουσίας», **δεδομένου ότι αυτόν τον λογαριασμό υποκαθιστούν.**

Συνεπώς κάθε περίπτωση που αφορά την «Καθαρή Περιουσία», δεν δημιουργούμε λογαριασμό με αυτό το όνομα, αλλά ειδικό, ο οποίος υποκαθιστά αυτή τη γενική κατηγορία Παθητικού.

Λογαριασμός «Τακτικό Αποθεματικό». Αυτός ο αναλυτικός λογαριασμός, υπάρχει στις εταιρικές και όχι στις ατομικές επιχειρήσεις και περιλαμβάνει την κράτηση ενός μέρους των κερδών κάθε διαχειριστικής χρήσης, προς αντιμετώπιση πιθανών μελλοντικών ζημιών της επιχείρησης.

Λογαριασμός «Ειδικό Αποθεματικό». Είναι όμοιος με τον προηγούμενο, αλλά δημιουργείται, από την εταιρική επιχείρηση προαιρετικά και όχι υποχρεωτικά από τον νόμο, όπως ο προηγούμενος.

Λογαριασμός «Ατομικές Απολήψεις». Υφίσταται μόνο στις ατομικές επιχειρήσεις και περιλαμβάνει ό,τι ποσό παίρνει ο ιδιοκτήτης για τις προσωπικές του **ανάγκες**. Τα ποσά αυτού του λογαριασμού δεν αποτελούν έξοδα της επιχείρησης, αλλά προκαταβολή είσπραξης του από τα πιθανά κέρδη κάθε διαχειριστικής χρήσης. Η ανάληψη αυτών των ποσών από τον ιδιοκτήτη μειώνει την Καθαρή Περιουσία όπως - αντίθετα - η κατάθεση στο Ταμείο της επιχείρησης από τον ιδιοκτήτη διαφόρων ποσών, αυξάνει το κεφάλαιο της επιχείρησης.

Ο Λογαριασμός «Ατομικές Απολήψεις» επιδρά πάντοτε στην Καθαρή Περιουσία, **αλλά δεν έχει σχέση με τη δράση της επιχείρησης**. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης ο λογαριασμός αυτός στις ατομικές επιχειρήσεις μεταφέρεται στον λογαριασμό «Κεφάλαιο» και κλείνει (μηδενισμός του υπολοίπου του).

2.6. Οι Λογαριασμοί. Έννοια και Περιεχόμενο

Όπως είδαμε, η παρακολούθηση των μετασχηματισμών των στοιχείων του Ισολογισμού επιτυγχάνεται, όταν μετά από κάθε πράξη εκδίδεται νέος Ισολογισμός. Αυτή όμως η ενέργεια, δηλαδή της έκδοσης νέου Ισολογισμού μετά από κάθε πράξη, είναι πολύ χρονοβόρα και δεν παρέχει τις βασικές πληροφορίες, ώστε να γνωρίζουμε τη λεπτομερειακή αιτία και τον χρόνο που έγινε η πράξη.

Η Λογιστική, για να μπορέσει να δώσει συστηματικές, ορθές και ακριβείς πληροφορίες επινόησε ειδικά όργανα, δηλαδή τους Λογαριασμούς. **Οι Λογαριασμοί είναι τα σπουδαιότερα όργανα της Λογιστικής και με αυτά πραγματοποιεί τους σκοπούς της.** Οι Λογαριασμοί λοιπόν, για την Λογιστική είναι «η σπονδυλική στήλη αυτής». Με ένα λογαριασμό για κάθε περιουσιακό στοιχείο και υποχρέωση παρακολουθείται η θέση και η μεταβολή αυτών.

Στους λογαριασμούς συνεπώς:

α. Φαίνεται κάθε πληροφορία για κάθε στοιχείο του Ισολογισμού

β. Με τους λογαριασμούς παρακολουθούνται οι μεταβολές απαιτήσεων και υποχρεώσεων.

Συνεπώς, μπορούμε να πούμε ότι ο λογαριασμός είναι **«το βασικό στοιχείο»** της Λογιστικής και **«η πρώτη ύλη»** κάθε Λογιστικής οργάνωσης.

Τα στοιχεία με διάφορα κριτήρια, κατατάσσονται σε ομοειδείς κατηγορίες και η κάθε κατηγορία εμφανίζεται με μορφή πίνακα. Ο πίνακας αυτός φέρει το όνομα του στοιχείου, το οποίο παρακολουθεί π.χ.

τα χρήματα που έχει η επιχείρηση, τα οποία γι' αυτήν είναι ένα περιουσιακό στοιχείο, τα εμφανίζει σε ένα πίνακα (καρτέλα) ή καλύτερα λογαριασμό, που φέρει το όνομα «**Ταμείο**».

Μετά από τα παραπάνω ενημερωτικά μπορούμε να πούμε τον εξής ορισμό:

Λογαριασμός είναι ένας πίνακας χωρισμένος σε δυο τμήματα το αριστερό και το δεξιό. Το αριστερό ονομάζεται «χρέωση» και το δεξί «πίστωση» και με τον πίνακα αυτόν παρακολουθείται η θέση και η μεταβολή κάθε ενός στοιχείου Ενεργητικού και Παθητικού.

Ο όρος «**χρέωση**» σημαίνει ότι καταχωρώ ένα οικονομικό γεγονός στο αριστερό τμήμα του Ημερολογίου που είναι η χρέωση. Ο όρος «πίστωση» σημαίνει ότι καταχωρώ ένα οικονομικό γεγονός στο δεξιό τμήμα του Ημερολογίου που είναι η πίστωση.

Ο πίνακας αυτός μπορεί να περιλαμβάνει πολλές λεπτομέρειες για κάθε περιουσιακό στοιχείο, αλλά **οι απαραίτητες είναι τέσσερις**, δηλαδή:

1. Το όνομά του (π.χ. Ταμείο, Μηχανήματα, Εμπορεύματα κ.α.)
2. Την χρονολογία (π.χ. Ιανουάριος 2008)
3. Την αιτιολογία (π.χ. είσπραξη από πώληση εμπορευμάτων ως Τιμολόγιο Χ)
4. Τα ποσά (ολικά και μερικά)

2.7. Μορφές ή Γραμμογράφηση των Λογαριασμών

Ο πίνακας (ή καρτέλα) κάθε λογαριασμού δεν είναι απαραίτητο να έχει ορισμένο γραμμικό σχήμα. Αυτό εξαρτάται από τις πληροφορίες που θέλουμε να μας δίνει ο λογαριασμός. Παρακάτω παρατίθενται μερικοί τύποι συνήθων σχημάτων:

ΧΡΕΩΣΗ

ΠΙΣΤΩΣΗ

Ημε- ρομ. Μην. ημέρα	Αιτιολογία	ΠΟΣΑ		Ημε- ρομ. Μην. ημέρα	Αιτιολογία	ΠΟΣΑ	
		Μερικά	Ολικά			Μερικά	Ολικά

Γ. Σε λογαριασμούς της Καθαρής Περιουσίας. Αυτοί παρακολουθούν τις υποχρεώσεις της επιχείρησης προς τους ιδιοκτήτες αυτής. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι π.χ. οι λογαριασμοί: «Κεφάλαιο», «Τακτικό Αποθεματικό» κ.α.

Ανοιγμα Λογαριασμού. Σημαίνει τη «δημιουργία» του Λογαριασμού, η οποία γίνεται κατά την απογραφή ή στη διάρκεια της χρήσης.

Λειτουργία ή κίνηση του Λογαριασμού. Σημαίνει την καταχώρηση των οικονομικών πράξεων (λογιστικών γεγονότων) σε αυτό.

Εξίσωση λογαριασμού. Σημαίνει την καταχώρηση της διαφοράς μεταξύ χρεώσεως και πιστώσεως, στο μικρότερο μέρος του λογαριασμού, ώστε τα δύο σκέλη (χρέωση και πίστωση) να είναι ίσα.

Κλείσιμο Λογαριασμού. Σημαίνει την τελική εξίσωση (χρέωση = πίστωση) αυτού.

Διευκρίνιση

α) Οι λογαριασμοί του *Ενεργητικού* πρώτα χρεώνονται και μετά πιστώνονται. Χρεώνονται με ό,τι περιουσιακό στοιχείο υπάρχει στην απογραφή και μετά με τις αυξήσεις, κατά τη διάρκεια της χρήσης. Πιστώνονται με τις μειώσεις.

β) Οι λογαριασμοί του *Παθητικού* πρώτα πιστώνονται και μετά χρεώνονται. Πιστώνονται με ό,τι περιουσιακό στοιχείο υπάρχει στην απογραφή και μετά με τις αυξήσεις, κατά τη διάρκεια της χρήσης. Χρεώνονται με τις μειώσεις.

Ο Μηχανισμός λειτουργίας των λογαριασμών βασίζεται στην ισότητα του Ισολογισμού, δηλαδή στη σχέση :

$$\begin{aligned} \text{ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ} &= \text{ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ} + \text{ΚΑΘΑΡΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ} \\ \text{ΧΡΕΩΣΗ} &= \text{ΠΙΣΤΩΣΗ} \end{aligned}$$

✚ Οι λογαριασμοί του Ενεργητικού και του Παθητικού χρεώνονται και πιστώνονται ανάλογα με το είδος της μεταβολής τους. Τούτο παραστατικά έχει ως εξής:

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ
Ενεργητικού	αύξηση (+)	μείωση (-)
Παθητικού	μείωση (-)	αύξηση (+)

Η ισότητα μεταξύ της χρέωσης και πίστωσης είναι η απόδειξη της μαθηματικής ορθότητας των καταχωρήσεων μεταξύ Ενεργητικού και Παθητικού και στην ισότητα αυτή βασίζεται ο μηχανισμός της διπλογραφικής μεθόδου κατά την οποία «για κάθε χρέωση ακολουθεί και ισόποση πίστωση και το αντίθετο» (**Αρχή της Διπλογραφικής ή Διγραφικής μεθόδου**).

Οι λογαριασμοί του Ενεργητικού ή θα έχουν χρεωστικό υπόλοιπο ή θα είναι εξισωμένοι. Για παράδειγμα, ο Λογαριασμός «Ταμείο» ή θα έχει χρεωστικό υπόλοιπο ή θα είναι εξισωμένος, διότι από το Ταμείο δεν μπορούμε να εξάγουμε περισσότερα χρήματα από όσα διαθέτουμε.

Οι λογαριασμοί του Παθητικού ή θα έχουν πιστωτικό υπόλοιπο ή θα είναι εξισωμένοι. Για παράδειγμα, ο λογαριασμός «Γραμμάτια Πληρωτέα» αντιπροσωπεύει την ονομαστική αξία των γραμματίων αποδοχής της επιχείρησης (οφειλή), άρα θα εμφανίζει από την πίστωση το τι οφείλει η επιχείρηση ή θα είναι εξισωμένος, κάτι που σημαίνει ότι έχουν εξοφληθεί. Οι Λογαριασμοί της Καθαρής Περιουσίας εμφανίζουν πιστωτικό υπόλοιπο (δηλαδή τι οφείλει η επιχείρηση στον ιδιοκτήτη) είναι όμως δυνατόν να είναι εξισωμένοι (όταν η επιχείρηση δεν οφείλει τίποτα στον ιδιοκτήτη, παρά μόνο σε τρίτους). Εξαιρέση αποτελεί το γεγονός

η εταιρία να είναι προσωπική (Ομόρρυθμη ή Ετερόρρυθμη) και να έχει πτωχεύσει. Σε τελευταία ανάλυση μπορούμε να πούμε:

A. Λογαριασμοί Ενεργητικού

- ανοίγουν με χρέωση και αυξάνουν με χρέωση
- μειώνονται με πίστωση
- είναι λογαριασμοί χρεωστικοί και εμφανίζονται ή με χρεωστικό υπόλοιπο ή είναι εξισωμένοι και δεν παρουσιάζουν πιστωτικό υπόλοιπο

B. Λογαριασμοί Παθητικού

- ανοίγουν με πίστωση και αυξάνουν με πίστωση
- μειώνονται με χρέωση
- είναι λογαριασμοί πιστωτικοί και εμφανίζονται ή με πιστωτικό υπόλοιπο ή είναι εξισωμένοι και δεν παρουσιάζουν χρεωστικό υπόλοιπο

Μετά τα παραπάνω διατυπώνουμε παραστατικά τα εξής:

A. Λογαριασμοί Ενεργητικού	Με αύξηση χρεώνονται	(+Χ)
	Με μείωση πιστώνονται	(-Π)
B. Λογαριασμοί Παθητικού	Με αύξηση πιστώνονται	(+Π)
	Με μείωση χρεώνονται	(-Χ)

Παράδειγμα: Η επιχείρηση αγόρασε εμπορεύματα αξίας 1.000 ευρώ με Γραμμάτια πληρωτέα ονομαστικής αξίας 1.000 ευρώ. Εδώ, διαπιστώνουμε:

- Αυξήθηκε το Ενεργητικό της (ο Λογαριασμός «Εμπορεύματα»)
- Αυξήθηκε το Παθητικό της (ο Λογαριασμός «Γραμμάτια Πληρωτέα»)

Λύση:

- Ο Λογαριασμός «Εμπορεύματα» είναι του Ενεργητικού και αυξήθηκε, άρα θα χρεωθεί.
- Ο Λογαριασμός «Γραμμάτια Πληρωτέα» είναι του Παθητικού και αυξήθηκε, άρα θα πιστωθεί.
- Συνεπώς, οι λογαριασμοί αυτοί θα εμφανισθούν ως εξής:

(+)		(-)	(-)		(+)
ΧΡ.	Εμπορεύματα	ΠΙΣΤ	ΧΡ.	Γρ. πληρωτέα	ΠΙΣΤ
1.000					1.000

Άλλο παράδειγμα: Η επιχείρηση εξοφλεί με μετρητά τα Γραμμάτια πληρωτέα ονομαστικής αξίας 1.000 ευρώ. Εδώ, διαπιστώνουμε:

- Μειώθηκε το Ενεργητικό της (ο λογαριασμός «Ταμείο»)
- Μειώθηκε το Παθητικό της (ο λογαριασμός «Γραμμάτια Πληρωτέα»)

Λύση:

Ο Λογαριασμός «Ταμείο» είναι του Ενεργητικού και μειώθηκε, άρα θα πιστωθεί.

Ο Λογαριασμός «Γραμμάτια Πληρωτέα» είναι του Παθητικού και μειώθηκε, άρα θα χρεωθεί.

Συνεπώς, οι λογαριασμοί που κινούνται θα εμφανισθούν ως εξής:

(+) ΧΡ.	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ	(-) ΧΡ.	Γρ. πληρωτέα	(+) ΠΙΣΤ
	1.000		1.000		

2.9. Σχέσεις Λογαριασμών και Ισολογισμού

Ο Ισολογισμός είναι μια «στατική» εικόνα όλης της περιουσίας και του συνόλου των υποχρεώσεων της επιχείρησης. Ο Λογαριασμός είναι η εικόνα ενός εκ των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της επιχείρησης. Ο Ισολογισμός περιλαμβάνει *τα υπόλοιπα όλων των λογαριασμών* της επιχείρησης.

Συνεπώς:

α. Για κάθε στοιχείο της επιχείρησης **δημιουργείται ειδικός λογαριασμός**, στον οποίο καταχωρούνται όλες οι σχετικές κινήσεις αυτού καθώς και το υπόλοιπό του.

β. Κάθε πράξη εκάστου στοιχείου επιφέρει ισόποση μεταβολή σε άλλο στοιχείο, με συνέπεια να απαιτούνται δυο ισόποσες ενέργειες, μια της χρέωσης και μια της πίστωσης. **Το σύστημα αυτό της διπλής, αλλά ισόποσου ενεργείας, ονομάζεται Διπλογραφικό.**

γ. Πάντα υπάρχει ισόποση χρέωση και πίστωση, δηλαδή πρέπει το **άθροισμα όλων των χρεώσεων να συμφωνεί με το άθροισμα όλων των πιστώσεων.**

Παράδειγμα Διπλογραφικής καταχώρησης στους λογαριασμούς

Έστω ότι ο Λογιστής Μελετιάδης, μέσα σε μια διαχειριστική χρήση, διενήργησε τις παρακάτω πράξεις:

- Ιούνιος**
- 2 Ανοιξε Λογιστικό γραφείο και για το σκοπό αυτό διέθεσε 100.000 ευρώ από την προσωπική του περιουσία.
 - " 3 Ενοικίασε γραφείο και κατέβαλλε ενοίκια για όλη τη χρήση 60.000 ευρώ.
 - " 4 Αγόρασε έπιπλα και μηχανές για το γραφείο της επιχείρησης αξίας 100.000 ευρώ, τα οποία δεν τα πλήρωσε και τα οφείλει.
 - " 5 Τακτοποίησε λογιστική εργασία της επιχείρησης Χ αξίας 100.000 ευρώ, τα οποία εισέπραξε.
 - " 11 Τακτοποίησε λογιστική εργασία της επιχείρησης Ψ αξίας 80.000 ευρώ και έλαβε 30.000 ευρώ, ενώ τα υπόλοιπα του οφείλονται.
 - " 15 Πλήρωσε 40.000 ευρώ έναντι, σε αυτόν που είχε πάρει τα έπιπλα και τις μηχανές.
 - " 20 Πλήρωσε για διάφορα αναλώσιμα (γραφική ύλη κ.α.) της επιχείρησης, 10.000 ευρώ.
 - " 25 Ο Μελετιάδης απέσυρε από το ταμείο της επιχείρησης για προσωπικές του ανάγκες 20.000 ευρώ.
 - " 30 Εισέπραξε από την επιχ/ση Ψ 20.000 ευρώ.

" 30 Τακτοποίησε λογιστική εργασία της επιχείρησης Ψ αξίας 50.000 ευρώ, τα οποία δεν εισέπραξε.

Ζητείται:

- α. Ο αρχικός Ισολογισμός και το «άνοιγμα των βιβλίων»
- β. Η διπλογραφική καταχώρηση της κάθε πράξης στο ημερολόγιο
- γ. Το αποτέλεσμα της χρήσης της επιχείρησης Μελετιάδη.
- δ. Ο ισολογισμός αυτής της επιχείρησης στις 30/6/n

Λύση:

Για την παραπάνω άσκηση θα κάνουμε τις επόμενες τέσσερις ενέργειες, δηλαδή:

Πρώτη ενέργεια: Θα συντάξουμε τον Ισολογισμό έναρξης και με τα στοιχεία αυτού θα ανοίξουμε τους σχετικούς λογαριασμούς.

Δεύτερη ενέργεια: Θα καταχωρήσουμε κάθε πράξη, σε λογαριασμούς που θα κινηθούν.

Τρίτη ενέργεια: Από το σύνολο των εσόδων της επιχείρησης θα αφαιρέσουμε το σύνολο των εξόδων για να βρούμε το αποτέλεσμα της χρήσης (δηλαδή εάν κέρδισε ή έχασε) και

Τέταρτη ενέργεια: Το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού θα το μεταφέρουμε στη θέση που πρέπει στον Ισολογισμό, για να έχουμε τον Ισολογισμό λήξης της επιχείρησης.

Πρώτη Ενέργεια: Ο Ισολογισμός έναρξης.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2/6/n

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Ταμείο	ευρώ. 100.000	Κεφάλαιο	ευρώ. 100.000

Με τον παραπάνω ισολογισμό, βλέπουμε πώς άρχισε η επιχείρηση αυτή, αφού ο ισολογισμός είναι μια «στατική» εικόνα. Δηλαδή, αυτή η επιχείρηση άρχισε με κεφάλαιο 100.000 ευρώ, τα οποία οφείλει στον ιδιοκτήτη της.

Δεύτερη ενέργεια: Καταχώρηση των πράξεων στους λογαριασμούς, που θίγονται από κάθε πράξη. Εδώ, μέχρι στιγμής, πρέπει να καταχωρήσουμε στους σχετικούς λογαριασμούς, τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης με τα οποία άρχισε αυτή, δηλαδή:

(+) ΧΡ.	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ	(-) ΧΡ.	Κεφάλαιο	(+) ΠΙΣΤ
(2/6) 100.000				100.000 (2/6)	

Την επόμενη πλήρωσε για ενοίκια της χρήσης 60.000 ευρώ.

Εδώ θίγονται οι λογαριασμοί «Ταμείο» (διότι πλήρωσε) και η Καθαρή περιουσία, η οποία για λόγους πληροφοριακούς θα υποκατασταθεί από τον λογαριασμό Έξοδα (Ενοίκια) και στο τέλος της χρήσης θα υπολογισθεί αυτός ο λογαριασμός ως λογαριασμός της Καθαρής Περιουσίας. Δηλαδή, τώρα θα χρεωθεί ο λογαριασμός έξοδα (Ενοίκια) της Καθαρής περιουσίας και υφίσταται μείωση και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Ταμείο», διότι είναι του Ενεργητικού και μειώνεται, ως εξής:

(+) ΧΡ.	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ	(-) ΧΡ.	Έξοδα	(-) ΠΙΣΤ
(2/6) 100.000	60.000	(3/6)	60.000	(3/6)	

Την επόμενη αγόρασε έπιπλα και μηχανές για την επιχείρηση αξίας 100.000 ευρώ, τα οποία οφείλει. Εδώ κινούνται ο λογαριασμός «Έπιπλα και Εξοπλισμός» ο οποίος είναι του Ενεργητικού και αυξάνει, άρα θα χρεωθεί και ο λογαριασμός «Πιστωτές», ο οποίος είναι του Παθητικού και αυξάνει, άρα θα πιστωθεί ως εξής:

(+) ΧΡ.	Έπιπλα και εξοπλ.	(-) ΠΙΣΤ	(-) ΧΡ.	Πιστωτές	(+) ΠΙΣΤ
(4/6) 100.000					100.000 (4/6)

Την επόμενη τακτοποίησε λογιστική εργασία της επιχείρησης Χ, από την οποία εισέπραξε 100.000 ευρώ. Εδώ θίγονται οι λογαριασμοί «Ταμείο», ο οποίος είναι του Ενεργητικού και αυξάνει, άρα θα χρεωθεί και ο λογαριασμός «Έσοδα», ο οποίος αυξάνει, άρα θα πιστωθεί ως εξής:

(+) ΧΡ.	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ	(-) ΧΡ.	Έσοδα	(+) ΠΙΣΤ
(2/6) 100.000	60.000	(3/1)			100.000 (5/6)
(5/6) 100.000					

Την επόμενη (11/06/n), αφού είχε τακτοποιήσει λογιστική εργασία της επιχείρησης Ψ αξίας 80.000 ευρώ, έλαβε 30.000 ευρώ.

Εδώ θίγονται οι λογαριασμοί:

- α. «Έσοδα» για όσα δικαιούται να πάρει, τα οποία αυξάνουν, άρα θα πιστωθούν.
- β. «Ταμείο» για όσα εισέπραξε και είναι λογαριασμός του Ενεργητικού και αυξάνει, άρα θα χρεωθεί.
- γ. Ο λογαριασμός «Πελάτες» για τη διαφορά μεταξύ του ποσού που εισέπραξε και εκείνου που δεν εισέπραξε. Ο λογαριασμός «Πελάτες» είναι του Ενεργητικού και αυξάνει, άρα θα χρεωθεί ως εξής:

(+) ΧΡ.	Πελάτες	(-) ΠΙΣΤ	(-) ΧΡ.	Εσοδα	(+) ΠΙΣΤ
(11/6)	50.000				100.000 (5/6) 80.000 (11/6)

(+) ΧΡ.	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ
(2/6)	100.000	60.000
(5/6)	100.000	
(11/6)	30.000	

Την επομένη πλήρωσε 40.000 ευρώ για την αγορά των επίπλων και των μηχανών της επιχείρησης. Αυτός σήμερα για την επιχείρηση είναι πιστωτής.

Εδώ κινούνται οι λογαριασμοί «Ταμείο», για όσα πλήρωσε, ο οποίος είναι λογαριασμός του Ενεργητικού και μειώνεται, άρα θα πιστωθεί και ο λογαριασμός «Πιστωτές», ο οποίος είναι του Παθητικού και μειώνεται, άρα θα χρεωθεί, ως εξής:

(+) ΧΡ	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ	(-) ΧΡ.	Πιστωτές	(+) ΠΙΣΤ
(2/6)	100.000	60.000 (3/6)	(15/6)	40.000	100.000 (4/6)
(5/6)	100.000	40.000 (15/6)			
(11/6)	30.000				

Την επόμενη, πλήρωσε για διάφορα αναλώσιμα (γραφική ύλη) της επιχείρησης 10.000 ευρώ.

Εδώ κινούνται οι λογαριασμοί «Ταμείο» για όσα πλήρωσε, ο λογαριασμός αυτός είναι του Ενεργητικού και μειώνεται, άρα θα πιστωθεί και κινείται επίσης, ο λογαριασμός «Έξοδα (γραφική ύλη)»:

(+) ΧΡ.	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ	(+) ΧΡ.	Εξοδα (γρ. Ύλη)	(-) ΠΙΣΤ
(2/6/)	100.000	40.000 (15/6/)	(20/6/)	10.000	
(5/6/)	100.000	10.000 (20/6/)			
(11/6/)	30.000	60.000 (3/6/)			

Την επομένη, ο ιδιοκτήτης απέσυρε από το «Ταμείο» της επιχείρησης για προσωπικές του ανάγκες 20.000 ευρώ.

Εδώ κινούνται οι λογαριασμοί «Ταμείο» για όσα έδωσε, ο οποίος είναι λογαριασμός του Ενεργητικού και μειώνεται, άρα θα πιστωθεί και ο λογαριασμός «Ατομικές Απολήψεις», ο οποίος υποκαθιστά την καθαρή περιουσία η οποία μειώθηκε, άρα θα χρεωθεί ως εξής:

(+) ΧΡ	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ	(-) ΧΡ.	Ατομικές απολήψεις	(+) ΠΙΣΤ
(2/6)	100.000	60.000 (3/6)	(25/6)	20.000	
(5/6)	100.000	40.000 (15/6)			
(11/6)	30.000	10.000 (20/6)			
		20.000 (25/6)			

Την επομένη εισέπραξε από την επιχείρηση Ψ 20.000 ευρώ. Εδώ, η επιχείρηση Ψ εμφανίζεται στα βιβλία της επιχείρησης με τον λογαριασμό που φέρει το όνομα «Πελάτες».

Εδώ κινούνται οι λογαριασμοί «Ταμείο» για όσα πήρε, ο οποίος είναι του Ενεργητικού και αυξάνει, άρα θα χρεωθεί και ο λογαριασμός «Πελάτες», ο οποίος είναι του Ενεργητικού και μειώνεται, άρα θα πιστωθεί ως εξής:

(+) ΧΡ.	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ	(+) ΧΡ.	Πελάτες	(-) ΠΙΣΤ
(2/6) 100.000		40.000 (15/6)	(11/6) 50.000		20.000 (30/6)
(5/6) 100.000		10.000 (20/6)			
(11/6) 30.000		20.000 (25/6)			
(30/6) 20.000		60.000 (3/6)			

Την επομένη και για τακτοποίηση λογιστικής εργασίας της επιχείρησης Ψ, είχε δικαίωμα αμοιβής 50.000 ευρώ, τα οποία όμως δεν εισέπραξε.

Εδώ κινούνται οι λογαριασμοί «Έσοδα» για όσα εδικοιούτο. Ο λογαριασμός αυτός αυξάνει, άρα θα πιστωθεί. Ο λογαριασμός «Πελάτες» είναι του Ενεργητικού και αυξάνει, άρα θα χρεωθεί ως εξής:

(+) ΧΡ.	Πελάτες	(-) ΠΙΣΤ	(-) ΧΡ.	Έσοδα	(+) ΠΙΣΤ
(11/6) 50.000		20.000 (30/6)			100.000 (5/6)
(30/6) 50.000					80.000 (11/6)
					50.000 (30/6)

Στο σημείο αυτό τελείωσε η 2η ενέργεια, δηλαδή η καταχώρηση κάθε πράξης στους λογαριασμούς που έπρεπε.

Η Άσκηση όμως ζητάει και το αποτέλεσμα της επιχείρησης σε αυτή τη χρήση και τον Ισολογισμό λήξης.

Τρίτη ενέργεια. Το αποτέλεσμα της χρήσης προκύπτει, όταν από το Σύνολο των Εσόδων αφαιρέσουμε το σύνολο εξόδων της χρήσης, δηλαδή:

$$\text{Αποτέλεσμα} = \text{Έσοδα} \text{ μείον } \text{Έξοδα}$$

Εδώ, έχουμε :

Έξοδα			Έσοδα		
(3/6/)	Ενοίκια	60.000	Από εργασίες	100.000	(5/6/)
(20/6/)	Γρ. ύλη	10.000	Από εργασίες	80.000	(11/6/)
	Σύνολο	70.000	Από εργασίες	50.000	(30/6/)
			Σύνολο	230.000	

Έσοδα 230.000 € μείον Έξοδα 70.000 € = **Αποτέλεσμα 160.000 ευρώ (κέρδη).**

Μετά από τις παραπάνω τρεις ενέργειες και πριν συντάξουμε τον Ισολογισμό Τέλους (Λήξης), οι λογαριασμοί της επιχείρησης θα έχουν ως εξής:

(+) ΧΡ	Ταμείο	(-) ΠΙΣΤ.	(-) ΧΡ	Κεφάλαιο	(+) ΠΙΣΤ.
(2/6)	100.000	60.000 (3/6)			
(5/6)	100.000	40.000 (15/6)			100.000 (2/6)
(11/66)	30.000	10.000 (20/6)			
(30/6)	100.000	20.000 (25/6)			
Συν.	250.000	130.000			100.000

(+) ΧΡ	Επιπλα και εξοπλισμός	(-) ΠΙΣΤ.	(+) ΧΡ	Πελάτες	(-) ΠΙΣΤ.
(4/6)	100.000		(11/6)	50.000	20.000 (30/6)
			(30/6/)	50.000	
Σύν.	100.000		Συν.	100.000	20.000

(-) ΧΡ	Πιστωτές	(+) ΠΙΣΤ.
(15/6)	40.000	100.000 (4/6)
Συν.	40.000	100.000

(+) ΧΡ	Έξοδα	(-) ΠΙΣΤ.	(-) ΧΡ	Ατομικές απολήψεις	(+) ΠΙΣΤ.
(3/6)	Ενοικ. 60.000		(25/6)	20.000	
(20/6)	γρ. Υλη 10.000				
Σύνολο	70.000		Σύνολο	20.000	

Τέταρτη Ενέργεια. Έκδοση Ισολογισμού Τέλους: Όπως γνωρίζουμε, ο ισολογισμός συντάσσεται παίρνοντας το υπόλοιπο από κάθε λογαριασμό και τοποθετώντας αυτό στη θέση που πρέπει στον Ισολογισμό. Το αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημία χρήσης μεταφέρεται στα Ίδια Κεφάλαια μεταβάλλοντάς τα).

Στη συνέχεια θα πάρουμε το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού και θα το τοποθετήσουμε στον Ισολογισμό και στη θέση που πρέπει ως εξής:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 30/6/n

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Ταμείο	120.000	Πιστωτές	60.000	
Έπιπλα & εξοπλ.	100.000	Κεφάλαιο	240.000	(80.000 + 230.000 – 60.000 – 10.000)
Πελάτες	80.000			
	<hr/>		<hr/>	
	300.000		300.000	

Σημείωση: Στον λογαριασμό «Κεφάλαιο» περιλήφθηκαν και οι λογαριασμοί: «Έσοδα», «Έξοδα» και «Ατομικές Απολήψεις», οι οποίοι δημιουργήθηκαν **κατά τη διάρκεια της χρήσης**.

Παρατηρήσεις:

Εάν δούμε από τον Ισολογισμό Έναρξης με τι κεφάλαιο άρχισε αυτή η επιχείρηση και από τον Ισολογισμό Λήξης με τι κεφάλαιο τελείωσε αυτή τη χρήση, θα διαπιστώσουμε ότι **αυξήθηκε** το Κεφάλαιό της, δηλαδή **κέρδισε 160.000 €**.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ